

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)
SSN Andrzej Stępka
SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

w sprawie W. G. ,

skazanego z art. 286 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 14 maja 2025 r., kasacji
wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść skazanego,
od wyroku Sądu Okręgowego w Przemyślu z dnia 13 października 2022 r., sygn. akt
II Ka 196/22, zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Przemyślu z dnia 25 kwietnia
2022 r., sygn. akt II K 2586/21,

**uchyła zaskarżony wyrok w części utrzymującej w mocy pkt VII
wyroku Sądu Rejonowego w Przemyślu z dnia 25 kwietnia 2022 r.
i w tym zakresie sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w
Przemyślu do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

Andrzej Stępka

Tomasz Artymiuk

Włodzimierz Wróbel

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Przemyślu z dnia 25 kwietnia 2022 r. (sygn. akt II K 2586/21), oskarżony W. G. został uznany za winnego popełnienia dwóch przestępstw:

1. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k., za które orzeczono karę 7 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny.
2. z art. 231 § 1 k.k. i art. 107 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k., polegającego na nieuprawnionym przetwarzaniu danych osobowych 279 osób, za które orzeczono karę 6 miesięcy pozbawienia wolności. Jako karę łączną wymierzono oskarżonemu 1 rok pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby 3 lat. Orzeczono również podanie wyroku do publicznej wiadomości oraz zasądzone od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty postępowania i opłatę. W końcowej części punktu VII tego wyroku, na zasadzie art. 627 k.p.k., Sąd Rejonowy zasądził również od oskarżonego na rzecz oskarżycieli posiłkowych J. T. i D. T. kwoty po 1.008 złotych tytułem wydatków poniesionych w związku z występowaniem w sprawie pełnomocnika.

Sąd Okręgowy w Przemyślu wyrokiem z dnia 13 października 2022 r. (sygn. akt II Ka 196/22) zmienił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w punkcie III w ten sposób, że uznał oskarżonego za winnego czynu opisanego pierwotnie w punkcie 2, jednakże ograniczył krąg osób pokrzywdzonych tym przestępstwem do 17 osób wskazanych w tym punkcie wyroku Sądu Okręgowego. W pozostałej części Sąd Odwoławczy utrzymał zaskarżony wyrok w mocy (punkt II wyroku Sądu Okręgowego).

Kasację od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Przemyślu wniósł Rzecznik Praw Obywatelskich, zaskarżając na korzyść W. G. punkt II tego wyroku, w zakresie utrzymującym w mocy rozstrzygnięcie o zasądzeniu od oskarżonego na rzecz oskarżycieli posiłkowych J. T. i D. T. kwoty po 1.008 zł tytułem poniesionych przez nich wydatków na pełnomocnika przed Sądem I instancji.

Zarzucając orzeczeniu rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie prawa karnego procesowego, tj. art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k., Rzecznik Praw Obywatelskich podniósł, że Sąd Odwoławczy, pomimo zmiany opisu czynu z

art. 231 § 1 k.k. i art. 107 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych poprzez wyeliminowanie J. T. i D. T. z kręgu osób pokrzywdzonych, zaniechał zmiany orzeczenia o kosztach zastępstwa procesowego na ich rzecz, które w tej sytuacji stało się rażąco niesprawiedliwe. Zdaniem Rzecznika Praw Obywatelskich, Sąd Odwoławczy, działając na podstawie art. 440 k.p.k., był zobligowany do wyjścia poza zakres apelacji i uchylenia tego rozstrzygnięcia z urzędu.

W konkluzji wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Przemyślu w zaskarżonym zakresie (tj. w części dotyczącej zasądzonych kosztów na rzecz J. T. i D. T.) i przekazanie sprawy w tej części temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja wniesiona przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść skazanego W. G. zasługuje na uwzględnienie.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Przemyślu dokonał zmiany wyroku Sądu Rejonowego w części dotyczącej opisu czynu przypisanego oskarżonemu w punkcie III. W wyniku tej zmiany, Sąd Odwoławczy ustalił, że przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. i art. 107 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych popełnione zostało na szkodę jedynie 17 osób, których dane oskarżony przetwarzał w sposób nieuprawniony. Co istotne, z grona tych 17 pokrzywdzonych wyeliminowani zostali J. T. oraz D. T. , którzy przed Sądem I instancji występowali w sprawie w charakterze oskarżycieli posiłkowych i na rzecz których Sąd Rejonowy zasądził od oskarżonego zwrot kosztów zastępstwa procesowego na podstawie art. 627 k.p.k.

W punkcie II swojego wyroku Sąd Okręgowy utrzymał w mocy zaskarżony wyrok w pozostałej części. Skutkiem tego było również utrzymanie w mocy, zawartego w końcowej części punktu VII wyroku Sądu Rejonowego, orzeczenia o kosztach zasądzonych na rzecz J. T. i D. T. .

Zgodnie z art. 627 k.p.k., od skazanego w procesie prywatnoscargowym sąd zasądza na rzecz pokrzywdzonego poniesione przez niego koszty procesu, w tym koszty ustanowienia pełnomocnika. Przepis ten znajduje odpowiednie zastosowanie w sprawach z oskarżenia publicznego, gdy w postępowaniu uczestniczy oskarżyciel posiłkowy (art. 628 k.p.k.). Prawo do żądania zwrotu kosztów, w tym kosztów pełnomocnika, przysługuje zatem pokrzywdzonemu (oskarżycielowi posiłkowemu),

który poniósł takie wydatki w związku z dochodzeniem swoich praw w procesie. Podstawą zasądzenia tych kosztów od oskarżonego jest skazanie go za przestępstwo popełnione na szkodę tego pokrzywdzonego.

W przedmiotowej sprawie doszło do sytuacji, w której Sąd Odwoławczy, zmieniając opis czynu, prawomocnie ustalił, że J. T. i D. T. nie byli osobami pokrzywdzonymi przestępstwem z art. 231 § 1 k.k. i art. 107 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych. Mimo tej fundamentalnej zmiany w ustaleniach faktycznych dotyczących statusu tych osób, Sąd Okręgowy utrzymał w mocy rozstrzygnięcie o kosztach zasądzonych na ich rzecz od oskarżonego, które opierało się właśnie na założeniu, że są oni pokrzywdzonymi.

Utrzymanie w mocy orzeczenia o kosztach na rzecz osób, które w tym samym wyroku odwoławczym przestały być uznawane za pokrzywdzonych czynem, w związku z którym te koszty poniosły i dochodziły, stanowi rażącą niesprawiedliwość i wewnętrzną sprzeczność orzeczenia. W takiej sytuacji, Sąd Odwoławczy, niezależnie od granic zaskarżenia apelacji i podniesionych w niej zarzutów (art. 433 § 1 k.p.k.), zobligowany był do zmiany tego rozstrzygnięcia z urzędu na podstawie art. 440 k.p.k. Przepis ten nakłada na sąd odwoławczy obowiązek uchylenia lub zmiany orzeczenia na korzyść oskarżonego, jeżeli utrzymanie go w mocy byłoby rażąco niesprawiedliwe, nawet jeśli uchybienie to nie zostało podniesione w środku odwoławczym. Rażąca niesprawiedliwość w tym wypadku polega na obciążeniu oskarżonego kosztami, których nie powinien ponosić w świetle ostatecznych ustaleń Sądu Odwoławczego co do kręgu pokrzywdzonych.

Zaniechanie przez Sąd Odwoławczy zmiany rozstrzygnięcia o kosztach zasądzonych na rzecz J. T. i D. T. , mimo iż w świetle własnych ustaleń Sądu Odwoławczego brak było podstawy materialnoprawnej do ich zasądzenia od oskarżonego (art. 627 k.p.k.), stanowi rażące naruszenie prawa procesowego (art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k.). Naruszenie to miało istotny wpływ na treść wyroku, gdyż skutkowało nałożeniem na oskarżonego nieuzasadnionego obciążenia finansowego.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy uznał kasację Rzecznika Praw Obywatelskich za w pełni zasadną. Sąd Odwoławczy, rozpoznając sprawę w tym zakresie ponownie, będzie zobligowany do orzeczenia o tych kosztach zgodnie z

zasadami wynikającymi z art. 627 k.p.k. w zw. z art. 628 k.p.k. w świetle własnych ustaleń co do braku statusu pokrzywdzonych u J. T. i D. T.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[J.J.]

[a.ł.]

Andrzej Stępka

Tomasz Artymiuk

Włodzimierz Wróbel